

ISASA

Independent Schools Association of Southern Africa

BACK TO BASICS MAXIMISE RETIREMENT PROVIDENT FUND *Savings*

SEPTEMBER 2018

PHOUSTARA YA HO KGUTLELA MERALONGYA BONNETE - KAMOO O KA HODISANG DIPOLOKO KA TENG BAKENG SA HO BEHA MEJAFATSHE

**Molao wa bohlok wahadi wa ho beha
mejafatshe ke ho boloka haholo ka
moo o ka kgonang ka teng, ha feela
o ntse o kgonan.**

Ka kakaretso motho a ka ba sebetsa dilemo tse ka bang 40 - sena se bolela hore o na le feela matsatsi a **480 a fumanang moputso** ka ona ho boloka ka ho lekaneng bakeng sa ho beha mejafatshe. Nnete ke hore ho tshepela ho Sekeme sa Penshene sa ISASA le Provident Fund ho ka nna ha se be le tshireletso ya ditjhelete kamoso.

O KA ETS A ENG HO BOLOKA HAHOL O?

Eketsa dipoloko tsa hao ka ho etsa Dinyehelo Tsa Tlatsetso ka Boithaopo tse o bolokeng la tjhelete ka lekgetho, Letloleng la hao (ho fihla ho 27.5% ya moputso wa hao ho beng R350 000 ka selemo) - ikopanye le Moeletsi wa hao wa Ditjhelete kapa lefapha la hao la Ditaba tsa Basebetsi (Human Resource) ho utlwa hore seo o ka se etsa jwang.

Qala ho boloka nako e sa le teng kamoo o ka kgonang, inahanisitse pele o etsa qeto ya ho beha mejafatshe pele ho nako.

Nahana ka ho etsa dipoloko tse ding lehlakoreng tse seng karolo ya Letlole la hao (unit trusts, retirement Annuity kapa akhaonte ya dipoloko tse sa hulelweng lekgetho).

Qoba ho nka kontane ya Dipoloko tsa ho Beha Mejafatshe ha o qala mosebetsing o motjha, o ka boloka melemo ya hao ka ho e romela Letloleng la ho bolokela ho beha mejafatshe (Preservation Fund) kapa Matloleng a mang a dumelletsweng.

DILEMO TSE HANTLE TSA DITJHELETE BOPHELONG BA HAO KE TSE LESHOME TSA PELE LE TSE LESHOME TSA HO QETELA TSA HO BOLOKA

Dipolokelo tsa bo beha mejafatshe **dilemong tse 10 tsa pele** tsa ho sebetsa ha hao (mohl. ka kgopolo ya hore o nyehela nako ya dilemo tse 40), o ka nyehela 50% ho pensheneng ya hao.

Dilemong tse 10 tsa ho qetela pele o beha mejafatshe ka tlwaelo ke nako moo o senang bao o ba hlokometse le ho ba le dikoloto tse nyane, seo se o dumella ho eketsa poloko ya hao. O boetse o kgonan ho bona kgolo e matla ya matsetse a hao ka lebaka la tjhelete e ngata eo o seng o e bokelletse Letloleng la hao. Mona ke moo ho kenngwang tswala hodima tswala (Compound Interest). Albert Einstein o re Compound Interest ke enngwe ya mehato e matla lefatsheng.

Compound interest e etsahala ha tswala e eketswa tjheleteng ya mathomo e ileng ya behelletswa, eo ho tsamaeng ha nako e bileng le tswala e fumanang tswala. Ho qala ho boloka ka nako ke moo o fumanang tswala e ngata tjheleteng eo o e fumanang.

NAHANA KA SEKOLOTO SA HAO

O tshwanelo o se o qetile ho lefa dikoloto tsa hao nakong ya ho beha meja fatshe. O tshwanelo ho busetsa morao nako ya ho beha meja fatshe ebang o na le dikoloto tse ngata. O tla fokotsa penshene ya hao haholo e bang o sebedisa tjhelete ya penshene o e fumaneng sekolokoto ho lefa dikoloto.

NA O NE O TSEBA?

Baeletsi ba ditjhelete ba bala hore o tla **hloka makgetlo a pakeng tsa 12 le 16 a moputso wa hao wa selemo, ho ba tjhelete ya ho beha mejafatshe e leng penshene**, e tlang ho o hlokomela hante nakong eo o behileng mejafatshe.

Ho teha mohlala: ebang o amohela R10 000 ka kgwedi (R120 000 ka selemo) o tla hloka R1.4 milione ha o beha mejafatshe, ebang o sebedisa makgetlo a 12 a moputso wa hao. Ebang o na le dikoloto tse ngata nakong ya ho beha mejafatshe o ka nna wa hloka ho eketsa ho beng makgetlo a 16 a moputso wa hao.